SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 130/05-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. mája 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. A. M., bytom B., zastúpenej advokátkou JUDr. A. K., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na vzdelanie podľa čl. 42 ods. 1 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 98/2004 z 8. februára 2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. A. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. apríla 2005 doručená sťažnosť Mgr. A. M. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na vzdelanie podľa čl. 42 ods. 1 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 S 98/2004 z 8. februára 2005.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že *„Sťažovateľka ako zákonná zástupkyňa mal. P. M., svojho syna v riadnom zápisnom termíne dňa 08. 02. 2003 prihlásila do prvého ročníka na ZŠ v mieste trvalého bydliska, t. j. ZŠ P. v B. Z osobných dôvodov však sťažovateľka požiadala aj o prijatie do I. ročníka svojho syna, listom doručeným dňa 28. 02. 2003 riaditeľku Základnej školy K. v B. PaedDr. A. S., riaditeľka základnej školy jej žiadosť prijala a požiadala sťažovateľku listom zo dňa 10. 03. 2003 o predloženie dokladov potrebných pre prijatie dieťaťa do I. ročníka základnej školy. Neuviedla však, v akej lehote je potrebné doklady predložiť. Dňa 17. 07. 2003 boli doručené riaditeľke ZŠ na K. v B. všetky požadované doklady. Pošta bola riadne prijatá. Keďže riaditeľka ZŠ zostala opakovane vo veci nečinná, opätovne dňa 02. 09. 2003 spolu so svojím synom navštívila riaditeľku Základnej školy za účelom doriešenia celej situácie. Riaditeľka ZŠ odmietla konať a prijať mal. P. M. do I. ročníka. Rozhodnutie o neprijatí však nevydala, ani iným spôsobom vo veci nerozhodla. Podotýkame, že ZŠ na K. v B. mala v tom čase aj voľné kapacity a možnosti pre prijatie mal. P. M. do školy“.*

Následne sa *„Sťažovateľka obrátila so svojím podnetom na preskúmanie zákonnosti postupu ZŠ na K. v B. a riaditeľky školy ako orgánu štátnej správy vo veci žiadosti o zápis dieťaťa do I. ročníka na Okresnú prokuratúru Bratislava II. OP BA II oznámila sťažovateľke po preskúmaní jej podnetu, že skutočne pri vybavovaní žiadosti o zápis mal. P. M. do I. ročníka ZŠ na K. v B. bol porušený zákon. Ani prokurátorskému upozorneniu však vyhovené nebolo a do dnešného dňa riaditeľka ZŠ rozhodnutie o prijatí, resp. neprijatí mal. P. M. do I. ročníka ZŠ nevydala. Prokuratúra podaním zo dňa 22. 12. 2003 len sťažovateľke oznámila, že nemá žiadne právne prostriedky, aby mohla na nevyhovenie reagovať“.*

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka podala krajskému súdu návrh (ktorý mu bol doručený 22. apríla 2004) a domáhala sa ním, aby *„... vydal po vykonanom dokazovaní uznesenie, v ktorom zaviaže riaditeľku základnej školy na K. v B. rozhodnúť o žiadosti zo dňa 24. 02. 2003 o prijatí mal. P. M., trvale bytom M., B., do I. ročníka Základnej školy na K. v B“.*

Uznesením krajského súdu sp. zn. 1 S 98/2004 z 8. februára 2005 bol návrh sťažovateľky na odstránenie nečinnosti orgánu verejnej správy ako nedôvodný zamietnutý. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 25. februára 2005.

Podľa sťažovateľky krajský súd nesprávne posúdil vec, keď jej návrh zamietol argumentujúc tým, že *„... podľa jeho názoru nebola sťažovateľka na svojich právach ukrátená, nakoľko jej syn už bol prijatý na ZŠ P. v B. Preto tým, že riaditeľka ZŠ na K. v B., ako orgán, ktorý vykonáva štátnu správu v prvom stupni a rozhoduje o prijatí žiaka do školy, nevydala rozhodnutie o jeho prijatí, resp. neprijatí, neporušila právo sťažovateľky“*.

Sťažovateľka nesúhlasí s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu a tvrdí, že jej ním bola *„odňatá možnosť domáhať sa inštančného postupu na obci, ako na školskom úrade, ktorý vykonáva štátnu správu v druhom stupni vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhodol riaditeľ základnej školy, ktorej je príslušná obec zriaďovateľom“*.

Na základe uvedeného skutkového stavu sťažovateľka dospela k záveru, *„... že tým, že Krajský súd v Bratislave svojím rozhodnutím zamietol jej návrh na odstránenie nečinnosti orgánu verejnej správy, bolo porušené základné ústavné právo jej mal. syna na vzdelanie v zmysle čl. 42 Ústavy SR, nakoľko využívanie práva na vzdelanie zahŕňa aj slobodu pri výbere príslušného vzdelávacieho zariadenia buď oprávnenou osobou, príp. jej rodičmi ako zákonnými zástupcami maloletého. Pri realizácii práva na vzdelanie konkrétnej osoby musí súd rešpektovať slobodu výberu školy“*.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie zrušil označené uznesenie krajského súdu, *„... ktorým bola sťažovateľka ako zákonná zástupkyňa mal. syna P. M. poškodená na základnom ľudskom práve – práve na vzdelanie a priznal náhradu trov konania“*.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom pre odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 S 98/2004 z 8. februára 2005 došlo k porušeniu jej základného práva (resp. práva jej

maloletého syna, ktorého však ako účastníka konania neoznačila) na vzdelanie podľa čl. 42 ods. 1 prvej vety ústavy.

Podľa čl. 42 ods. 1 prvej vety ústavy „Každý má právo na vzdelanie“.

Na východiskách svojej konštantnej judikatúry ústavný súd posudzoval pri predbežnom prerokovaní aj sťažnosť sťažovateľky, a za tým účelom preskúmal namietané rozhodnutie krajského súdu, ktorého kópia tvorila prílohu sťažnosti.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že: *„Navrhovateľka sa podaným návrhom doručeným súdu dňa 22. 04. 2004 domáhala vydania rozhodnutia, ktorým by súd uložil odporcovi povinnosť rozhodnúť o jej žiadosti zo dňa 24. 02. 2003 o prijatie mal. P. M. do I. ročníka Základnej školy na K. v B. Poukázala na § 250t O. s. p. a uviedla, že odporca ako orgán štátnej správy v prvom stupni žiadosť o zápis dieťaťa doposiaľ nevybavil, neurčil lehotu, do ktorej mali byť chýbajúce doklady k zápisu predložené, zostal vo veci nečinný, a preto sa domáha vyslovenia povinnosti orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť.*

Dňa 27. 05. 2004 doručil odporca súdu vyjadrenie k návrhu, v ktorom uviedol, že v Mestskej časti BA – R. bol termín zápisu v dňoch 07. - 08. 02. 2003. Poukázal na § 2 ods. 1 vyhl. č. 143/1984 Zb. v znení neskorších predpisov. Zákonný zástupca je povinný zapísať dieťa v stanovenom termíne do základnej školy vo svojom územnom obvode, a to aj v prípade, že dieťa túto školu nebude navštevovať. Ďalej uviedol, že žiak plní školskú dochádzku v základnej škole v školskom obvode, v ktorom má trvalé bydlisko. So súhlasom riaditeľa ZŠ, do ktorej sa hlási, môže žiak plniť povinnú školskú dochádzku v ZŠ mimo školského obvodu, v ktorom má trvalé bydlisko. Napokon poukázal na potvrdenie riaditeľa ZŠ na P. v B., podľa ktorého maloletý syn navrhovateľky bol dňa 08. 02. 2003 zapísaný do I. ročníka Základnej školy na P. v B., ktorú v zmysle zákona 542/1990 Zb. v spojení s vyhláškou MŠ SR č. 143/1984 Zb. má s ohľadom na trvalé bydlisko maloletý navštevovať.

Podľa § 250t ods. 1 O. s. p. fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným

právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis.

Podľa § 250t ods. 3 veta štvrtá O. s. p. nedôvodný alebo neprípustný návrh súd zamietne.

Skutočnosť, že maloletý syn navrhovateľky bol svojimi zákonnými zástupcami dňa 08. 02. 2003 (t. j. ešte pred podaním žiadosti o zápis maloletého do I. ročníka Základnej školy na K. v B.) zapísaný do I. ročníka Základnej školy na P. v B. (v mieste svojho trvalého bydliska), čo vyplýva z potvrdenia riaditeľa tejto ZŠ z 11. 02. 2004, znamená, že žiadosť navrhovateľky o prijatie na Základnú školu na K. v B. stratila význam a opodstatnenosť, pretože základný účel žiadosti - prijatie maloletého syna na základnú školu, už bol splnený. Navrhovateľka teda nebola ukrátená na svojich právach prípadnou nečinnosťou odporcu, keďže v čase, keď mal odporca rozhodnúť o jej žiadosti o prijatie maloletého syna do školy, bol už tento riadne zapísaný na inej škole a o prijatí mal rozhodnúť riaditeľ tejto školy. Nemožno obísť ani skutočnosť, že zápis do I. ročníka Základnej školy na K. v B. prebehol v dňoch 07. - 08. 02. 2003 a žiadosť navrhovateľky o zápis bol odporcovi doručený až dňa 03. 03. 2003.

Keďže navrhovateľka nebola na svojich právach ukrátená postupom odporcu, súd v zmysle § 250t ods. 3 veta štvrtá O. s. p. nedôvodný návrh zamietol a zároveň rozhodol o práve na náhradu trov konania, ktoré navrhovateľke nepriznal, keďže súd jej návrhu nevyhovel (§ 250t ods. 4 O. s. p.).“

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (I. ÚS 120/04). K tomu treba dodať, že vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je chrániť fyzickú osobu alebo právnickú osobu pred skutkovými a právnymi omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ich pred takými zásahmi do ich práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné (m. m. napr. I. ÚS 230/04). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach

patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ústavy (I. ÚS 13/01).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľky so skutkovým zistením a právnym názorom krajského súdu, teda s jeho interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení vo veci sťažovateľky.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno dospieť k záveru, že postup krajského súdu pri odôvodňovaní jeho uznesenia sp. zn. 1 S 98/2004 z 8. februára 2005 bolo potrebné považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by bol výklad krajského súdu z ústavného hľadiska neospravedlniteľný a neudržateľný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu interpretácia § 250t ods. 1, 3 a 4 Občianskeho súdneho poriadku a jeho odôvodnenie krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje a na jeho meritórne preskúmanie nie je ústavný súd oprávnený.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jej základného práva podľa čl. 42 ods. 1 ústavy.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 371/04).

Napokon ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou vyslovuje názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až 48 ústavy. V opačnom

prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom toho, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (II. ÚS 78/05).

Keďže s ohľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu nemá žiadnu vecnú súvislosť s tvrdeným porušením základného práva sťažovateľky na vzdelanie podľa čl. 42 ods. 1 prvej vety ústavy, odmietol jej sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom ako zjavne neopodstatnenú.

Po odmietnutí sťažnosti bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa návrhom sťažovateľky na zrušenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2005